

Lausunto

29.01.2026

Asia: VN/34767/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi ulkomaanopintolaiksi ja ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot esitysluonnoksesta

SAMOK kiittää mahdollisuudesta lausua esitysluonnoksesta.

SAMOK pitää kannatettavana, että osaavan ja koulutetun ulkomaisen työvoiman rekrytointi on sujuvaa ja että kaikilla ammattiin kouluttautuneilla on kansalaisuudesta tai koulutuksen suoritusmaasta riippumatta yhtäläiset mahdollisuudet päästä koulutustaan vastaaviin tehtäviin. SAMOK kannattaa edistysaskelia liikkuvuudessa, opiskelijoiden tietojen siirtymisessä, sekä tutkintojen sujuvassa tunnustamisessa ja tunnustamisessa EU-maiden välillä. Osaamisen ja tutkintojen tunnustamisen sujuvoittaminen yhdenmukaisesti edistää koko Suomen osaamisvarannon pitkäjänteistä kehitystä ja kykyä vastata tulevaisuuden työelämän tarpeisiin. Tavoite yksilön kannalta joustavammasta prosessista säännellyn ammattihenkilöstön ominaispiirteet huomioiden on yleisesti kannatettava.

Osaamisen täydentämisen joustavammat mahdollisuudet ovat erittäin kannatettava tavoite Opetushallituksen ammattipätevyyttä koskevan päätöksenteon ja menettelyjen kehittämisessä. SAMOK kannattaa, että säännellyillä aloilla kouluttautuneilla olisi joustavampia mahdollisuuksia osaamisen täydentämiseen, jotta laajempi osaamispotentiaali saadaan hyödynnettyä ja koulutuksellisia umpikujia vähennettyä. Samalla ammattipätevyysslain säädösten päivittäminen vastaamaan Euroopan unionin ammattipätevyydirektiivin tunnustamisjärjestelmää ja osaamisunionin tavoitteita on perusteltua osaamisen liikkuvuuden sujuvoittamiseksi.

Lausunnonantajan näkemykset koskien ulkomaanopintolakia.

SAMOK kannattaa osaamisen täydentämisen keinovalikoiman laajentamista täydentävien opintojen edellytyksen lisäksi myös ammattikokemuksen ja Suomessa suoritettujen opintojen huomioimiseen. SAMOK korostaa aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisen tärkeyttä ammattikorkeakouluissa myös osittaisessa laajuudessa. Tutkintokoulutuksen laajuutta pienempien ulkomailla suoritettujen kokonaisuuksien tunnistamisella vähennetään päällekkäisyyksiä ja edistetään opintojen läpäisyä. Osaamisen täydentämisen monipuolistaminen myös lisää myös suomalaisten ammattikorkeakouluopiskelijoiden kannusteita kerryttää kansainvälistä osaamista suorittamalla osan opinnoistaan, tai esimerkiksi tutkintoon kuuluvan harjoittelujakson ulkomailla.

SAMOK kannattaa kelpoisuutta hakevien yksilöiden mahdollisuuksien ja vaatimusten selkeyttämistä ja yhdenvertaisuuden edistämistä. SAMOK kannustaa arvioimaan täydentävistä opinnoista, kelpoisuuskokeista ja hakemuksista hakijoille koituvia kustannuksia sekä haasteita kriittisesti ja säännöllisesti, jotta kelpoisuutta hakevat olisivat mahdollisimman yhdenvertaisessa asemassa.

SAMOK pitää tärkeänä että pykälän 3 momentissa säädetään lain toissijaisuudesta, jotta voidaan soveltaa muualla lainsäädännössä määriteltyjä kelpoisuusvaatimuksia, kuten terveydenhuollon säänneltyjen ammattien osalta. SAMOK kannattaa täten myös sitä, että ammattikorkeakoulun yliopettajan ja lehtorin kelpoisuuteen sovellettaisiin edelleen ammattikorkeakouluasetuksessa säädettyjä vaatimuksia.

Lausunnonantajan näkemykset ammattipätevyyslain muutoksista.

SAMOK kannattaa ammattipätevyyden tunnustamista koskevan lain yhtenäistämistä ammattipätevyysdirektiivin kanssa joustavamman aiemman osaamisen tunnistamisen edistämiseksi Euroopan unionin ja eurooppalaisen korkeakoulutusalueella. Ulkomaisten opintojen tunnustamisen kehittäminen palvelee ulkomailta rekrytoitujen osaajien lisäksi niitä suomalaisia opiskelijoita, jotka palaavat Suomeen suoritettuaan osan koulutuksestaan ulkomailla. Samalla on tärkeää huomioida tarpeellinen osaamisen täydentäminen erityisesti säännellyillä aloilla.

SAMOK pitää tärkeänä, että päätettäessä toisessa maassa suoritetun korkeakoulututkinnon tuottamasta kelpoisuudesta sellaiseen virkaan tai tehtävään, jossa edellytetään lain mukaan tietyn tasoista korkeakoulututkintoa, sovellettaisiin edelleen ulkomaanopintolakia. Tutkintoon perustuvissa kelpoisuusvaatimuksissa on tärkeää huomioida eurooppalaisen korkeakoulutusalueen sisäiset erot kolmansissa maissa suoritettujen tutkintojen kelpoisuusvaatimukset sekä suomalaisen järjestelmän ominaispiirteet.

SAMOK pitää kiitettävänä ammattipätevyyslain pykälän 2 muuttamista siten, että viittausta yliopistoihin ja korkeakouluihin täsmennetään koskemaan vain korkeakouluja, sillä käsite sisältää sekä yliopistot että ammattikorkeakoulut. On perusteltua, että kelpoisuuskokeiden järjestämisvelvollisuus koskee kaikkia koulutusjärjestelmän tutkintoa myöntäviä tahoja olemassa olevia rakenteita hyödyntäen, jotta viranomaisella on edellytykset tehdä ammattipätevyyden tarkistuksen tulosta koskeva päätös kohtuullisessa ajassa. On tärkeää, että kelpoisuuden täydentävät

opinnot ja muut kelpoisuuden osoittamisen tavat olisivat mahdollisimman yhdenvertaisesti saavutettavissa ja aloitettavissa kohtuullisessa ajassa tarkistustuloksen päätöksestä.

Leppämäki Samuli

Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry - Korkeakoulupolitiikan erityisasiantuntija Samuli Leppämäki, Suomen opiskelijakuntien liitto SAMOK ry